

ARCHEOLOGISCHE VOORONDERZOEK TER HOOGTE VAN DE RIJSTRAAT TE NINOVE (OOST- VLAANDEREN)

PROJECT NIV3035

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

NOTA

ABO Archeologische Rapporten 1572

Rapport opgemaakt door: Chantal De Jaeger, Irene Jansen en Jan Coenaerts

Derbystraat 51
9051 Gent

mei 2021

Dossiernr.: 30799.R.01 (intern)

Projectcode AOE: 2020G3/ 2020J160/
2021A68/ 2021D136/ 2021D352

COLOFON

Titel

Archeologische evaluatie van het bodemarchief ter hoogte van de Rijstraat te Ninove (Oost-Vlaanderen).

Auteur

Chantal De Jaeger, Irene Jansen en Jan Coenaerts

Projectnummer

- 30799 (intern)
- NIV3035 (extern)
- Bureaustudie: 2017L198 (Agentschap Onroerend Erfgoed)
- Landschappelijk bodemonderzoek: 2020G3 (Agentschap Onroerend Erfgoed)
- Verkennend archeologisch booronderzoek: 2020J160 (Agentschap Onroerend Erfgoed)
- Waarderend archeologisch booronderzoek: 2021A68 (Agentschap Onroerend Erfgoed)
- Proefputtenonderzoek: 2021D136 (Agentschap Onroerend Erfgoed)
- Proefsleuvenonderzoek: 2021D352 (Agentschap Onroerend Erfgoed)

Plaats en datum

Gent, april-mei 2021

Reeks en nummer

ABO archeologische rapporten 1572

ISSN 2406-3940

1 INLEIDING

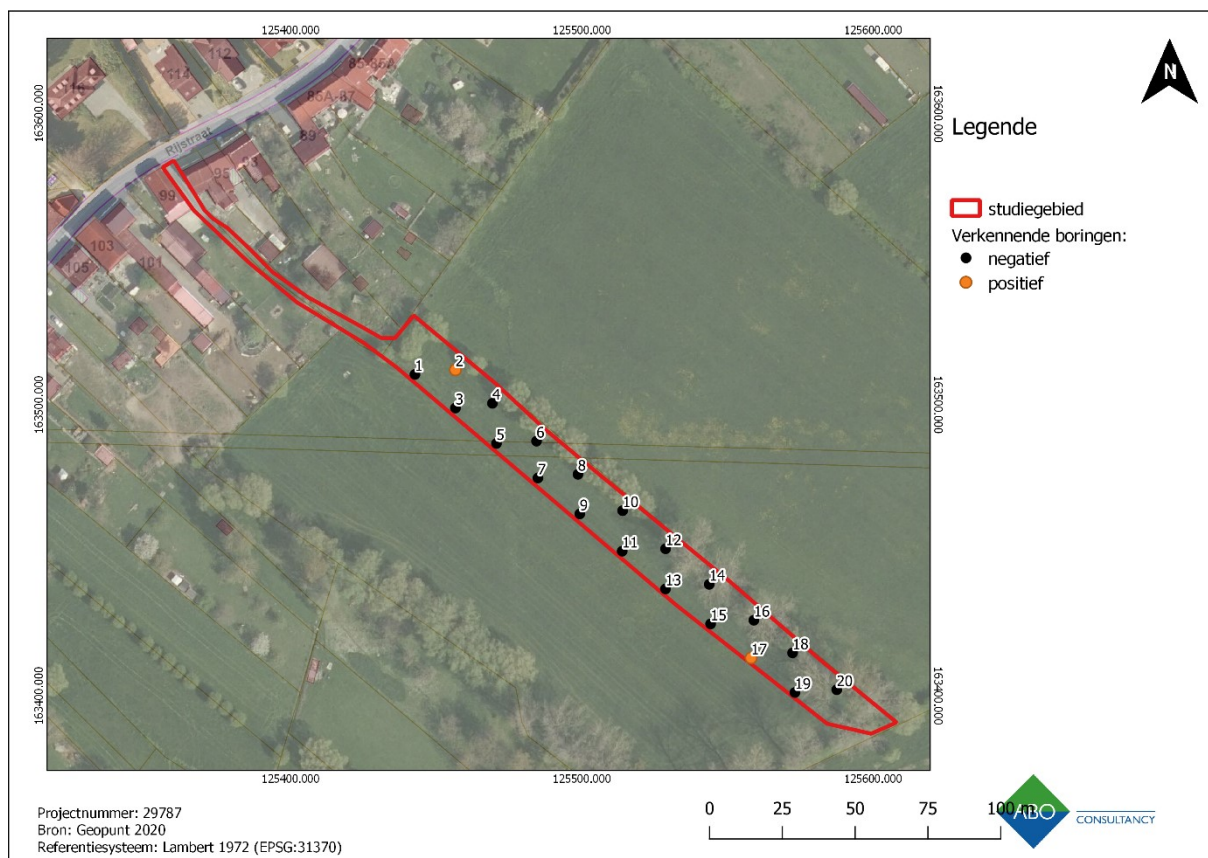
Naar aanleiding van de archeologienota waarvan akte werd genomen bij de archeologienota (ID 6211) zijn een landschappelijk bodemonderzoek, een verkennend en waarderend booronderzoek, proefputten en proefsleuven uitgevoerd in uitgesteld traject, gebaseerd op het Programma van Maatregelen. De archeologienota kwam tot stand in opdracht van de initiatiefnemer van de geplande werken aan een RWA-stelsel tussen de Rijstraat en de Edingsesteenweg te Ninove en Galmaarden. Er wordt voorzien in de aanleg van een nieuwe gracht, een RWA-leiding die de Rijstraat verbindt met de nieuwe gracht, en het ophogen van de oever van de Wolfputbeek. Er zal eveneens een terrein voor grondverbetering voorzien worden. Het onderzoeksgebied bevindt zich deels in woongebied en deels in agrarisch gebied. Het ligt volledig buiten de archeologische zone van Ninove. Omdat de totale oppervlakte van het onderzoeksgebied groter is dan 3.000m² (ca. 4,7ha) en de geplande bodemingreep de 1.000m² overschrijdt, is een archeologisch vooronderzoek verplicht volgens art. 5.4.1. van het Onroerend Erfgoeddecreet. Op deze juridische basis werd voorafgaand aan de bouwvergunning een archeologienota opgemaakt om het archeologisch potentieel te evalueren (art. 5.4.1. Onroerend Erfgoeddecreet).

2 CONCLUSIE VERKENNEND ARCHEOLOGISCH BOORONDERZOEK (2020J16o)

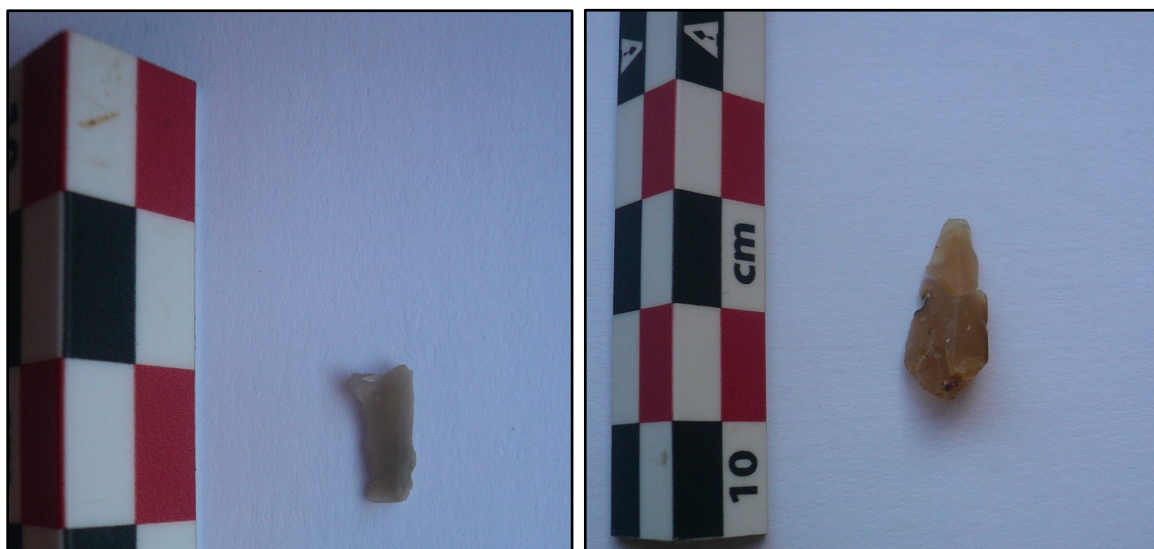
Bij het verkennend archeologisch booronderzoek (Figuur 1) werd de mogelijke aanwezigheid van steentijdartefactensites onderzocht. Daartoe werden op 22 oktober 2020 in totaal 20 verkennende archeologische boringen uitgevoerd op zoek naar archeologische indicatoren door erkend archeoloog Melissa Lamberts en aardkundige Chantal De Jaeger (ABO nv) (Figuur 1). Het verkennend booronderzoek bevestigde de vaststelling uit het landschappelijk booronderzoek dat de natuurlijke bodemopbouw grotendeels intact gebleven is. De boringen werden geregistreerd en gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren. Van alle boringen werden de E-horizont (waar aanwezig), de top van de textuur B-horizont en de top van de C-horizont bemonsterd en uitgezeefd op een zeef met een maaswijdte van 2 mm. De aanwezigheid van een textuur B-horizont met sterk variërende diktes is in het grootste deel van het onderzoeksgebied bevestigd. Daar waar de B-horizont opvallend dik bleek (boring 8), werd ook een gescheiden staal genomen bij de basis van de B-horizont.

Tijdens het verkennend archeologisch booronderzoek werden een aantal archeologische indicatoren aangetroffen. Ondanks de algemeen lage hoeveelheden silexfragmenten in de zeefresidu's leverde **boring 2** hogerop de helling een microkling op, afkomstig uit de bovenste zone van de B-horizont (Figuur 2). Het betreft hier een klein grijskleurig vuursteenartefact, waarschijnlijk daterend uit het neolithicum of iets ouder. Hellingafwaarts bij **boring 17** werd een puntvormige kling gevonden in de top van de C-horizont. Ook deze had een vrij kleine afmeting (15mm) en bestond uit geelbruine silex (Figuur 2). Hoewel het hier slechts om twee artefacten gaat is het toch mogelijk dat deze geïsoleerde vondsten deel uitmaken van een steentijdartefactensite. Daarom dient er op de betreffende locaties conform de Code voor de Goede Praktijk een **waarderend booronderzoek en/of proefputtenonderzoek** plaats te vinden.

Alle andere indicatoren zijn kleinere aardewerkvondsten die grofweg in de periode van de middeleeuwen tot de nieuwe tijd geplaatst kunnen worden. Mogelijk zijn er ook Romeinse aardewerkrestjes aanwezig maar dit dient tijdens het proefsleuvenonderzoek verder bevestigd te worden. De aanwezigheid van baksteengruis, aardewerkfragmenten en houtskoolrestjes voornamelijk in de B-horizont geeft het antropogene gebruik van het terrein en de directe omgeving ervan aan, zeker vanaf nieuwe tijd. Het verwijst naar het landgebruik van de percelen, vermoedelijk als akkerland in de 18de eeuw (cf Ferraris-kaart, Caelen 2018, p. 38) en nadien als weiland. Het geeft ook een potentieel voor de aanwezigheid van een sporensite, maar kan evengoed een bevestiging zijn van de aanwezigheid van het recenter colluvium: bodemmateriaal dat vanaf het interfluvium over de steile helling is afgezakt doorheen de eeuwen onder de vorm van bodemkruip of modderstromen. Het verkennend archeologisch booronderzoek is echter geen geschikte methode om archeologische sporen uit deze latere archeologische perioden op te sporen. Dit dient verder te worden onderzocht via proefsleuvenonderzoek zoals voorgeschreven in het Programma van Maatregelen van de archeologienota waarvan akte werd genomen (ID 6211). Dit proefsleuvenonderzoek is nodig om sporensites uit latere perioden op te sporen en de aard, omvang, datering, bewaring en waarde ervan te evalueren. Tijdens het proefsleuvenonderzoek dient er te allen tijde voldoende aandacht te zijn voor de mogelijke aanwezigheid van steentijdsites *in situ*. Het valt namelijk niet volledig uit te sluiten dat deze niet opgemerkt zijn tijdens het verkennend en in dit geval ook daaropvolgend waarderend archeologisch booronderzoek, en bijvoorbeeld tussen de raaien van de boorlocaties liggen. Eventuele steentijdresten die tijdens het proefsleuvenonderzoek worden gevonden, dienen conform CGP. 8.6.1.8.2° gedocumenteerd en verwerkt te worden.

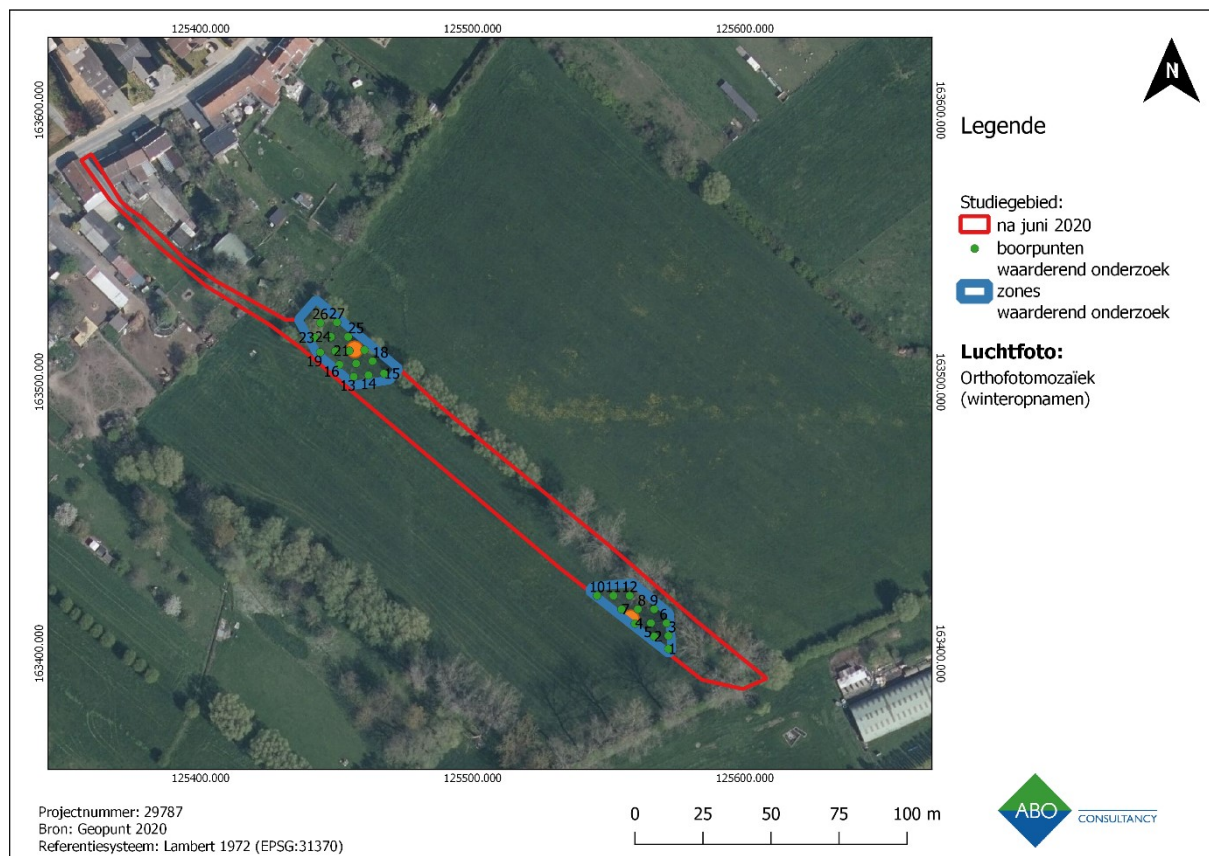
Figuur 1: GRB-basiskaart gecombineerd met de orthofoto (winteropnamen, 2019) van het studiegebied met aanduiding van de 2 positieve boringen binnen het plan van de uitgevoerde verkennende boringen uitgevoerd op 22 oktober 2020 (ABO nv 2020)

Figuur 2: Lithische artefacten uit boring 2 (links) en 17 (rechts) uit het verkennend archeologisch booronderzoek (ABO nv 2020)

3 CONCLUSIE WAARDEREND BOORONDERZOEK (2021A68)

De volgende stap was een waarderend archeologisch booronderzoek om de omvang van een eventueel aanwezige steentijdartefactensite rondom beide positieve boringen te onderzoeken. Dit werd uitgevoerd op 19 januari 2021 door erkend archeoloog Irene Jansen en aardkundige Chantal De Jaeger (ABO nv) (Figuur 3).

Figuur 3: Inplanting van de uitgevoerde waarderende archeologische boringen rondom de twee positieve verkennende boringen (ABO nv 2021)

Hieruit zijn geen nieuwe steentijdindicatoren bekomen. Daar waar de E-horizont herkend is tijdens het landschappelijk en verkennend booronderzoek (in zone B) werd bij het waarderend booronderzoek een ogenschijnlijke cluster van restjes aardewerk geregistreerd. De positie van de beperkte natuurlijke silexfragmenten die in de zeefresidu's van de waarderende boringen gevonden werden komt wel overeen met de positie van de 2 gevonden lithische artefacten bij de verkennende boringen: in de C-horizont onderaan de helling en in de B-horizont bovenaan de helling binnen het onderzoeksgebied.

4 CONCLUSIE PROEFPUTTEN IN FUNCTIE VAN STEENTIJDONDERZOEK

Op basis van de uitgevoerde proefputten kan geconcludeerd worden dat er geen aanleiding is om een opgraving in functie van steentijd artefactensites te organiseren. Wel valt niet uit te sluiten dat op de onderzochte locaties door middel van landschappelijk, verkennend, waarderend booronderzoek en proefputten er nog grondsporen aanwezig kunnen zijn uit jongere periodes. Er dient dus, als laatste vooronderzoek stap, over gegaan te worden tot de uitvoering van een proefsleuvenonderzoek zoals bepaald in de archeologienota waarvan akte werd genomen met ID 6211.

5 CONCLUSIE VAN DE PROEFSLEUVEN

Op landschappelijk vlak sluiten de resultaten van de proefsleuven exact aan bij de resultaten van de eerder uitgevoerde proefputten in functie van steentijd. Onder een zeer dunne A-horizont zit een vrij dikke colluviale B-horizont rustend op eolisch materiaal. Bij het proefsleuvenonderzoek is slechts één spoor aangetroffen. Het betreft een greppelsegment dat waarschijnlijk te linken is aan de perceelsindeling ten tijde dat de kaart van Feraris is opgesteld (1777). Daarnaast is één losse vondst aangetroffen die mogelijk in dezelfde periode gedateerd kan worden. In ieder geval is de vondst post-middeleeuws. Het vlak in de proefsleuven bleek wel zeer sterk aangetast door bioturbatie van boomwortels van de bomenrij die zich binnen het studiegebied bevond. Deze aantasting is echter niet voldoende om het gebrek aan sporen binnen het studiegebied te verklaren. Het lijkt erop dat de steile helling op deze locatie geen directe bewoning of gebruik in het verleden heeft gekend. Daarnaast kunnen ook de hellingprocessen zelf ervoor gezorgd hebben dat sporen niet bewaard zijn gebleven.

Hoewel bij het landschappelijk onderzoek bleek dat er potentieel was voor zowel een steentijdartefactensite als archeologie uit latere perioden hebben de daaropvolgende onderzoeken slechts een minimaal resultaat aan archeologie opgeleverd.

Op basis van deze resultaten wordt er geen vervolgonderzoek geadviseerd. Er is geen sprake van een archeologische site en een opgraving zou geen kennisvermeerdering opleveren. Wij adviseren dus geen verdere maatregelen (= vrijgave)

6 KWALITEITSCONTROLE EN ONDERTEKENING

Naam	Functie	Handtekening	Datum
Patrick Hambach	General Director		17 mei 2021
Toon Moeskops	Business Unit Manager		17 mei 2021
Jan Coenaerts/	Archeoloog/ Kwaliteitsverantwoordelijke		17 mei 2021